

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด และสังคมใดจะพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในสังคมนั้นเป็นสำคัญ ลักษณะการมุ่งอนาคตเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในตัวบุคคลและสังคม ทั้งลักษณะนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลด้วย ที่สำคัญคือ สติปัญญาและจริยธรรม บุคคลที่ขาดการเตรียมตัวให้เกิดความสำนึกในอนาคต หรือมีมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตในแง่ร้าย บุคคลนั้นจะขาดแรงจูงใจที่จะทำการเพื่ออนาคต ขาดความมุ่งหวังในชีวิต ขอบสร้างปัญหาและก่อให้เกิดความเดือนร้อนในสังคม (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2526 : 107)

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้รอได้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อย ซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตนเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้ (ดวงเดือน หันธุมานวีน และ เทัญแซ ประจวบัจฉนิก, 2520 : 36)

ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบว่าเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ (Wright, 1975 : 298)

มิลเชล กล่าวว่า ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะคิดถึงการณ์ระยะยาวในอนาคต เป็นลักษณะของผู้มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ สูงด้วย คือ ด้านสติปัญญาและสุขภาพจิต และการรู้จักอดได้ รอได้ หรือการควบคุมตนเอง การอดเปรี้ยวไว้กินหวานด้วยความสมัครใจของผู้กระทำนั้นมีความสำคัญต่อประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมระเบียบประเพณี โดยเฉพาะพฤติกรรมของประชาชน โดยจะต้องละวางการบำบัดความต้องการในทันทีทันใด และยอมรับความสำคัญของการวางแผน และการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่ไม่นึกถึงอนาคต และไม่สามารถอดได้ รอได้อย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนการล้มเหลวในการทำงานได้ (Mischel, 1974 : 250 - 254)

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ผู้ที่มีพฤติกรรมของพลเมืองดี เช่น มีพฤติกรรมซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมยอมรับของสังคม เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย บ้านเมือง และเป็นผู้ที่ไม่ประพฤติผิดกฎระเบียบของสังคม ตลอดจนมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรค เพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538 : 50) การที่บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะส่งผลให้บุคคลทำงานอย่างขยันขันแข็งในปัจจุบัน เพื่อที่จะรอรับผลดีในอนาคต (บุญรับ ศักดิ์มณี, 2532 : 7) และลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2520 : 202)

ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะสามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะมีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ มีเป้าหมายชีวิต และเห็นความสำคัญของการวางแผนอนาคต สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล มีแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รู้จักควบคุมตนเอง และเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดี แสดงว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมในยุคปัจจุบัน ที่เป็นยุคของข้อมูลและข่าวสารที่มีการติดต่อกันได้รวดเร็วมาก ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ สังคมจึงมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว ดังนั้นคนในสังคมจึงควรมีคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เช่น มีความสนใจใฝ่รู้ มีความรู้ทั้งทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความรักธรรมชาติ รักเพื่อนมนุษย์ มีลักษณะมุ่งอนาคต มีโลกทัศน์กว้างไกล เพื่อให้สามารถเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ได้ สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม เข้าใจถึงความหลากหลาย และความเป็นนานาชาติ เพื่อจะได้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สุนิสา สิริวิพันธ์, 2540 : 1)

จากคุณลักษณะต่าง ๆ ข้างต้นการดำเนินชีวิตในสังคมทำให้คนเราต้องใช้วิจารณญาณในการศึกษาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ต้องเตรียมตัวในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการวางแผนป้องกันไม่ให้สิ่งที่พึงประสงค์เกิดขึ้น หรือวางแผนเพื่อให้บรรลุสิ่งที่พึงประสงค์ (นาตยา ปิณฑนานนท์, 2531 : 2) ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนในยุคนี้ ยุคที่บ้านเมืองมีปัญหามากมายซึ่งจำเป็นต้องอาศัยประชากรที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม เป็นพลเมืองดี คอยช่วยแก้ไขปัญหามาช่วยกันพัฒนาประเทศ ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดแก่ทุกคนเพราะลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นด้วยปณิธานอันแน่วแน่ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่สำนักในพระมหากรุณาธิคุณบรมกษัตริย์ไทย และมุ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมด้วยการกระจายโอกาสสร้างเสริมความเสมอภาคในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมดีงามตามพื้นฐานพระพุทธศาสนา และบูชาคุณธรรมของบรรพชน และตามปณิธานของ

มหาวิทยาลัยนั้น มีความมุ่งหวังที่จะให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยจักเป็นผู้ประกอบด้วยความรู้ควบคู่กับคุณธรรม เป็นแบบฉบับสมบูรณ์ของปัญญาชนผู้พร้อมที่จะอุทิศตนรับใช้สังคมเพื่อความผาสุกของเพื่อนร่วมโลกอย่างเต็มภาคภูมิ (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2540 : 4) นักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นเยาวชนซึ่งเป็นกำลังในการพิจารณาประเทศ ซึ่งในความสำคัญขอเยาวชนนั้น จรรยา สุวรรณทัต กล่าวไว้ว่า ถ้าเยาวชนของเราขาดคุณลักษณะมุ่งอนาคต การพัฒนาสังคมให้ไปสู่ความสัมฤทธิ์จะเป็นไปได้ยาก ประเทศยังต้องการเยาวชนที่มีจุดมุ่งหมายและใฝ่อนาคต เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำงานที่สร้างสรรค์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งให้แก่ตนเองและสังคม (จรรยา สุวรรณทัต, 2531 : 50) ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงต้องการที่จะศึกษาร่วมนักศึกษามหาวิทยาลัย มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับใด เพื่อจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีลักษณะมุ่งอนาคตเกิดมีในตัวนักศึกษามากขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษา และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะบ่งบอกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับใด อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษาในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ จำนวน 5,166 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยมีคณะเป็นชั้น (Strata) ในการสุ่มรวมทั้งสิ้น จำนวน 512 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะวิชา

2.2 ตัวแปรตาม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การรู้จักหรือตระหนักถึงการวางแผนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย สามารถควบคุมตนเองให้กระทำ หรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดตามมาทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 สามารถคาดการณ์ไกล หมายถึง ความสามารถในการคาดคะเนแนวโน้มของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นความสำคัญของอนาคต และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม

1.2 สามารถวางแผน หมายถึง ความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงานเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผนและเป็นขั้นตอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ รู้และตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผน มีความสามารถในการจัดระบบงานเพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดี

1.3 สามารถควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำพฤติกรรมบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดตามมาในภายหลัง มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำ

2. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามลักษณะมุ่งอนาคต

3. คุณภาพของแบบสอบถาม หมายถึง คุณภาพของแบบสอบถามด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 อำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถาม หมายถึง คุณสมบัติแต่ละข้อของแบบสอบถามที่สามารถจำแนกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ ซึ่งอาศัยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t - test

3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม หมายถึง คุณสมบัติของแบบสอบถามที่สามารถใช้วัดลักษณะมุ่งอนาคตของผู้ตอบได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

3.3 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม หมายถึง คุณสมบัติของแบบสอบถามที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ในการศึกษาค้นคว้าหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยวิธีความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจ (Face Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ตรงตามที่นิยามไว้ ซึ่งหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามที่นิยามไว้หรือไม่ แล้วคำนวณหาค่า IOC ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการวัดผลการศึกษาหรือจิตวิทยาและมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 7 ท่าน